

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยว โดยชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย และ 2) เพื่อสร้างต้นแบบการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ภาคเหนือ

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนแรกเป็นการศึกษาปัจจัยเชิงเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ แกนนำกลุ่มการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 412 คน จาก 40 ชุมชน ในพื้นที่ 7 จังหวัดภาคเหนือตอนบน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงสาเหตุแบบมีตัวแปรแฝง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดต่อพฤติกรรมการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือการได้รับการสนับสนุนทางสังคม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .81 รองลงมา คือ เจตคติต่อการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชน จิตพอเพียง ความรู้เรื่องทรัพยากร ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมคน การมีแบบอย่างของการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวที่ดี และความรู้เกี่ยวกับการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .18, .10, .09, .08, .04 และ .03 ตามลำดับ และพบว่าตัวแปรทั้งหมดที่ศึกษาสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ร้อยละ 71

ขั้นตอนที่สองเป็นการสร้างต้นแบบการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ภาคเหนือ โดยได้นำปัจจัยที่ได้ในขั้นตอนแรกมากำหนดเป็นเนื้อหาหลักในการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA: Participatory Rural Appraisal) ในชุมชนเป้าหมาย 2 ชุมชน ได้แก่ กลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านปาง-ห้วยลาน ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง และกลุ่มเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนเหล่าซอ ตำบลบ้านจันทร์ อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อสร้างต้นแบบการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในบริบทของแต่ละชุมชน จากนั้นทดลองปฏิบัติการตามต้นแบบในชุมชนเป้าหมายทั้ง 2 ชุมชน และหาข้อสรุปร่วมกันด้วยการสนทนากลุ่มตัวแทนจากชุมชนที่จัดการท่องเที่ยวและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยว ซึ่งผลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม พบว่า ต้นแบบการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามหลักปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 7แนวทาง ประกอบด้วย 1) การมีพี่เลี้ยงสนับสนุน และประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ 2) การอบรมและการทบทวนความรู้อย่างสม่ำเสมอ 3) การจัดกิจกรรมศึกษาดูงานและถอดบทเรียน 4) การทบทวนปรับ โครงสร้างกลุ่มให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน 5) การกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่ม 6) กำหนดกฎระเบียบของกลุ่มให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 7) การมีเครือข่ายกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อทำงานร่วมกัน ทั้ง 7 แนวทางนี้เป็นกิจกรรมที่จะไปสนับสนุนปัจจัยเชิงเหตุทั้ง 6 ปัจจัย ส่งผล ไปสร้างเจตคติที่ดีต่อการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชน แล้วจะส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป